

Nr 258.

Av herr **Molin** i Dombäcksmark om skrivelse till Kungl. Maj:t
angående utredning i fråga om verkningarna av lagen den
25 maj 1905 rörande avgäld från avsöndrad lägenhet.

I min motion, nr 30, i andra kammaren vid innevarande års riksdag har jag sökt visa, att lagen den 25 maj 1905 rörande avgäld från avsöndrad lägenhet, vilken lag, så att säga, skulle utgöra kompenstation åt lägenhetsägarne för deras deltagande i väghållningsbesväret, m. m. icke verkat så, som man haft anledning hoppas att den skulle verka och av erfarenhet från min hemort måste lagen anses fullständigt misslyckad, vilket bäst torde framgå av följande i motionen nr 30 anförda exempel.

1. Från ett hemman om 154,9430 har avsöndrades år 1893 eu lägenhet om 4,2 har. Köpesumman var 1,350 kronor med rätt för avsöndringsrättsinnehavaren till mulbete för de kreatur, som å lägenheten kunde vinterfödas, och att av vindfällan och torr skog årligen taga 10 lass långved av hemmanets skogsmark. Lägenhetsägaren förbands dels stängsel-skyldighet runt lägenheten (alltså en suspension av stängselförordningen) varvid ej av kontraktet framgår, att lägenhetsägaren har rätt att av hemmanets skog taga nödigt gärdselvirke, dels en årlig avgäld av 10 kronor. Det är att märka, att lägenheten i vad angår jordens beskaffenhet är den sämsta som på vida områden står att uppleta, enär ägorna uteslutande bestå av stenig grusbacke. Fastställelse av avgälden i fråga söktes år 1913 av hemmansägaren-bolaget. Av utredningen i ärendet framgick, att hemmanets uppskattade areal utgjorde 21,773 har och lägenhetens areal 0,4925 har. Enligt häradskrivarens intyg utgingo vid tiden för avsöndringen utskylderna till kronor 81,69 för hemmanet. I övrigt utgingo inga utskyld efter mantalet, heter det i sagda intyg. Utskylderna till klockare och präst

samma år voro tillhoppa kronor 48:54, men eftersom dessa utskylder icke utgingo efter mantalsräkning, medtogos de ej. Alltså bestämdes den andel av hemmanets allmänna utskylder, som belöpte sig å avsöndringen, enligt följande uträkning:

$$21,773: 0,4925 = 31,69: X$$

$$X = 0,72$$

Genom Konungens befallningshavandes utslag har avsöndringsrättsinnehavaren dömts att från och med år 1907 betala sagda summa årligen för all framtid. Ägaren till avsöndringen har alltså fått utbetala 7 års resterande avgälder med kronor 64:96 samt har att sedan årligen från och med 1914 utbetala kronor 9:28. Det torde verkligen kunna ifrågasättas, om avdraget: summa 72 öre kan anses såsom någon som helst »lättnad». Detta är vad statsmakterna givit av sina håvor åt den ifrågavarande avsöndringsrättsinnehavaren. Återstår att se vad statsmakterna tagit i gengäld. Avsöndringen är nu taxerad till 2,000 kronor, följaktligen deltagar densamma med 20 vägfyrek i vägs-katten. Då densamma år 1913 utgick med 40 öre per fyrek, måste avsöndringens rättsinnehavare utbetala 8 kronor i vägs-katt. Men ej nog därmed, han har också erhållit 79 meter landsväg att underhålla. Då ägaren till dessa »förmåner» saknar häst, måste han årligen leja och betala sådan och torde underhållet kunna uppskattas till minst 6 kronor årligen. För »gåvan» 72 öre har alltså sagda lägenhetsägare ålagts att enbart för vägväsendet gengälda med $8 + 6 = 14$ kronor, förutom skyldigheten att erlægga bevillning i likhet med andra fastigheter. Rättvisa från fosterlandets sida så det förslår! Icke desto mindre saknar lägenheten nödigt husbehovsvirke.

2. Ett hemman om 186,5213 har verkliga och till 16,9726 har uppskattade ägor. En därifrån år 1892 för en köpeskilling av 3,000 kronor avsöndrad lägenhet om 18,9500 har verkliga och 0,9023 har uppskattade ägor. Avgälden 20 kronor. Utskylderna för stamhemmanet år 1892 efter mantalet kronor 61:51. Utskylderna till kommunens allmänna hus, klockare och präst voro kronor 19:55, men, eftersom dessa sistnämnda utskylder ej utgingo efter mantalet, medräknades de ej.

Ekvationen blev alltså:

$$16,9726: 0,9023 = 61,51: X$$

$$X = 3,28$$

Från avgälden	kronor 20: —
avräknades	» 3: 28
och fastställdes avgälden till	kronor 16: 73
avsöndringen, numera taxerad till 4,000 kronor, utgör väg- skatt efter 40 fyrk à 40 öre = ...	kronor 16: —
Därtill kommer in natura underhåll 134 meter landsväg, allra minst värderat till årligen	» 12: —
	<hr/> Summa kronor 28: —

»Gåvan» 3: 28. »Gengälden» 28: — förutom bevillningen. Reflexionerna göra sig själva. Ägaren till avsöndringen år 1913 ålagd att sedan 1907 betala 16:73 om året. Alltså först i en summa kronor 117: 11 samt från och med år 1914 kronor 16: 73 om året.

Alla övriga fall, som kommit till min kännedom äro likartade.

Ibland dem, som nu drabbas av lagens föreskrifter i praktiken, råder helt naturligt stort missnöje.

Ehuru lagens verkningar i hela dess vidd först bli kunniga år 1917 torde redan nu så tillräckligt stort material finnas för ett allsidigt bedömande av lagens verkningar, att statsmakterna icke borde dröja med påbörjandet av en slik undersökning.

Hänsynen till dem, som genom lagen den 25 maj 1905 anse sig hårt och hänsynslöst behandlade, kräver att något göres åtminstone för att konstatera fakta i saken.

Med åberopande av motiveringen till min motion, nr 30, och herrar Sundströms och Hedströms motion, nr 29, och då jag försport, att det inom jordbruksutskottet saknas den resonans för frågan, som jag hoppats, får jag, på grund av vad jag sålunda anfört, hemställa,

att andra kammaren ville för sin del besluta, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täckes Kungl. Maj:t låta verkställa en utredning om verkningarna av lagen den 25 maj 1905 rörande avgäld från avsöndrad lägenhet, samt för riksdagen framlägga resultatet av denna utredning.

Stockholm den 4 febrauri 1914.

Emil Molin,
Dombäcksmark.